244009 ـ از مشکل خروج گاز رنج می‌برد و مدتی نماز را به این سبب ترک کرده و خواهان درمان است

سوال

من مشکل خروج گاز دارم و حتی مدتی به این سبب نماز را ترک کردم. با وجود این عذر چگونه نماز بگزارم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

بسیاری از نمازگزاران تفاوت میان وسواس و سَلَس (خروج غیر ارادی ادرار و باد و مدفوع) را درک نمی‌کنند و ما این‌جا بنابر اطلاع خود می‌گوییم: غالب کسانی که از سَلَس شکایت می‌کنند در حقیقت آن‌چه دچارش شده‌اند توهم و وسواس است نه مشکل مجاری ادرار. این‌جا لازم است که برای درمان این مشکل، درونی قاطع داشته و فتواهایی واضح بخواهند تا به علم یقینی برسند و نباید به این توهم توجه کرد حتی اگر توهم با چیزی از حقیقت درآمیزد که این نیز بحمدلله مورد عفو است و الله سبحانه و تعالی شخص وسواسی را برای هرگونه تقصیری که به سبب درمان متوجه او شود مؤاخذه نمی‌کند و این مسئله‌ای بود که باید توضیح داده می‌شد.

ثانیا:

بسیاری از مردم در فهم حالت «سَلَس» اشتباه می‌کنند و گمان می‌کنند که اگر نجاست یا بادی بدون آن‌که احساس کنند از آنان خارج شد شامل عذرهای «سَلَس» می‌شوند اما این فهمی غیر دقیق است.

درست اما آن است که نمازگزار اگر وقتی منضبط مشخصی ـ ولو اندک ـ را می‌شناسد که به گمان غالبش در آن هنگام از خروج غیر ارادی ادرار یا گاز به دور است، واجب آن است که نماز را به آن وقت به تاخیر اندازد و همان وقت وضو بگیرد و آن را به شکل کاملش ادا کند. اما اگر گمان کند چون روزی یک یا دو یا سه بار ادرار بدون اراده از او خارج می‌شود یا یک یا دو بار بدون اختیار از او گاز خارج می‌شود در این هنگام شامل عذرهای سَلَس می‌شود، این گمانی اشتباه است؛ زیرا معذور کسی است که حَدَث او به طول می‌انجامد و مدت زمانی که برای نماز کافی است طی نمی‌شود مگر آن‌که بدون اراده از او خارج می‌شود یا آن‌که وقت مشخصی نمی‌شناسد که امیدوار باشد سلس او در آن هنگام قطع شود تا نماز بگزارد. ابن

نجیم حنفی می‌گوید:

«حکم استحاضه و عذر هنگامی باقی می‌ماند که وقت [کافی برای] نماز گزاردن صاحبش فراهم نمی‌شود مگر آن‌که مشکلی که دچارش شده (بی‌وضو شدن) برایش پیش می‌آید (یعنی به اندازهٔ نماز وقت پیدا نمی‌کند و فورا دچار مشکل می‌شود) اگرچه کم باشد» (البحر الرائق: ۱/ ۲۲۸).

اما مذهب مالکیان شامل اندکی تخفیف و آسان گیری است. آنان می‌گویند:

۱ـ اگر خروج بی‌ارادی نجاست نصف زمان [مورد نیاز برای عبادت] و بیشتر طول بکشد، وضو باطل نمی‌شود بلکه وضو گرفتن فقط مستحب است.

۲ـ اما اگر نصف این زمان را در بر نگیرد، وضو باطل می‌شود.

شیخ دردیر می‌گوید: «اگر سلس بیشتر زمان عبادت را در برگیرد و اقل وقتش را با وضو باشد، پس اگر نصف وقت ـ یا من باب اولی بیشتر از آن ـ با وی بود، باطل نمی‌شود».

دسوقی در توضیح آن می‌گوید: «مصنف به شکل مطلق از سَلَس نام برده، بنابراین سلسل ادرار و سلس مدفوع و باد و دیگر موارد مانند منی و مذی و ودی را هم شامل می‌شود.

این را بدان که سخن نویسنده دربارهٔ تفصیل در سلسل (که وقتش چقدر باشد) روش مغربیان است و این قول مشهور در مذهب [مالکی] است و عراقی‌های اهل مذهب بر این قول هستند که سلسل به شکل مطلق نقض نمی‌شود بلکه اوج امر این است که اگر همهٔ زمان را در بر نگیرد، وضو برایش مستحب است و اگر همواره دچار سلس باشد وضو برایش مستحب نیست».

(حاشية الدسوقي: ۱/ ۱۱۶ ـ ۱۱۷).

امام نووی می‌گوید:

«اما اگر خون‌ریزی زن پس از وضو قطع شود و عادت به قطع شدن و بازگشت خون‌ریزی نداشته باشد یا روالش بر همین باشد و مدت قطع خون‌ریزی برای وضو و نماز کافی باشد، وضو واجب می‌شود» نگا: «مغني المحتاج» (۱/ ۲۸۳).

ابن قدامه می‌گوید:

«اگر عادتش بر این باشد که برای مدت زمانی که برای وضو و نماز کافی است خون‌ریزی‌اش قطع می‌شود، در حال

خون‌ریزی نماز نمی‌گزارد و منتظر پایانش می‌شود مگر آن‌که از خارج شدن وقت نماز بترسد که در این حالت وضو می‌گیرد و نماز می‌گزارد» (المغني: ۱/ ۲۵۰).

حاصل آن‌که:

اگر طبق عادت این مشکل مدت زمانی قطع می‌شود و این مدت زمان برای ادای نماز کافی است، واجب آن است که منتظر قطع شدن آن بمانید و با وضوی کامل نماز بگزارید.

و اگر این سَلَس مداوم باشد یا آن‌که طبق عادت در مدت زمان منضبطی قطع نشود بلکه پی در پی خارج شود و در بیشتر اوقات شما را غافلگیر کند و وقت انقطاعش منظم نباشد، با چیزی جلوی ورود نجاست [و آلوده شدن لباس] را بگیرید و برای هر نماز وضو بگیرید و در همان حال [با وجود خروج نجاست] نماز را ادا کنید.

والله اعلم.